



ב"ה

פרשת תרומה

## מי בנה את המשכן

ידוע פתגם הרב המגיד בביאור גודל התענוג למעלה מעבודת האדם למטה דוקא, – דאף שמצד ההעלמות וההסתרים (הן מצד הגוף ונפש הבהמית של האדם העובד, והן מצד עניני העולם שמחוץ הימנו) הרי העבודה למטה אינה בתכלית השלימות, מכל מקום, עבודה זו פועלת למעלה **תענוג גדול יותר** מהתענוג שנעשה על ידי עבודת המלאכים, שרפים וחיות ואופני הקודש - שזהו "כמו צפור המדברת", "**שהחידוש** בדיבורה של הצפור, מעורר אצל המלך **תענוג גדול יותר** מאשר התענוג בדיבורו של אדם, שדיבורו הוא ענין **טבעי**. אמנם, משל זה דורש ביאור והסבר: צפור המדברת – כיון שדיבורה הוא **בכח עצמה** (ולא מצד המלך), שייך לומר שהמלך יתענג מזה;

אבל בנוגע להקב"ה – הרי הכל הוא ממנו יתברך, כמו **שכתוב** "כי ממך הכל ומידך נתנו לך" (כל העושר הזה בא ממך והבא מידך חזרנו ונתננו לך), - והרי ענין זה הוא לא רק בנוגע לענינים גשמיים, כמו בנוגע לעושר גשמי, שצריך להזהר שלא לטעות ולחשוב ש"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", אלא גם בנוגע לענינים רוחניים, כמו עושר רוחני, שגם בזה דרושה זהירות – ואדרבה: זהירות גדולה יותר – שלא להכשל במחשבה ד"כחי ועוצם ידי גו", וכמפורש במדרש בנוגע לעשיית מצוה: "רוח הקודש אומרת מי הקדמני ואשלם... מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית וכו'", ועל דרך זה אמרו חכמינו ז"ל "אלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו" –

וכיון שכן, הרי המשל דצפור המדברת אינו ביאור מספיק בנוגע להתענוג של הקב"ה מעבודת האדם, כיון ש"דיבור הצפור" כמו שהוא **בנמשל** – אינו בכח עצמה (כבמשל), אלא בכחו של הקב"ה. ואם כן, איך שייך לומר שהקב"ה יתענג מזה?

...אך הענין הוא – שעלה ברצונו יתברך [וטעם הדבר – אין אנו יודעים] שיקבל תענוג מעבודה כזו

שהיא **בדוגמת** צפור המדברת מצד **הרגשתו של העובד**, היינו, שמצד **ההרגש שלו** נעשית העבודה בכח שלו, ביגיעה וטירחא שלו, ו"לפום צערא – ככל שיגדל הצער מפני הנסיונות וכו', שסוף כל סוף מתגבר עליהם – אגרא". ולכן, אין לך נחת רוח למעלה כמו הנחת רוח מעבודתו של האדם התחתון דוקא, שנמצא בעולם שיש בו שתי דרכים: "את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע", ומקיים את הציווי "ובחרת בחיים" - מצד ההרגש שלו – בכח עצמו וביגיעתו.

והנה, "צדיקים דומין לבוראן" – שעל דרך זה כביכול מצינו בהנהגתם של צדיקים:

גם כאשר הענינים היו באים מצדם – היו הם (מצד כמה סיבות) מעמידים פני הדברים באופן שיהיה נדמה לפלוני העוסק בזה, שכל זה נעשה בכח עצמו (בדוגמת צפור המדברת), והיו מתענגים מזה שפלוני מתייגע בעסק זה – גם כאשר פלוני **חי בטעות** בחשבו שזוהי **ההשתדלות שלו**, בה בשעה שענין זה בא **מצדם** (של הצדיקים).

וכל זה למה – כיון שאצלם היתה תכלית הכוונה שהדבר יבוא לידי פועל, ובמילא, **לא היה איכפת להם** אם לא ידעו מניין נובע ובא הדבר, ועל אחת כמה וכמה כשהיה מקום לחשוש שהידיעה מניין בא הדבר עלולה לחסר בשלימות הפעולה, שאז **השתדלו להעלים** שלא ידעו שמהם בא הדבר.

...וזוהי הדרך שהראו רבותינו נשיאינו להבאים אחריהם: כאשר חסיד נגש לעבודה – לא צריך להיות נוגע לו **שהוא** יהיה המפקד העומד בראש העם, **והוא** יהיה זה שאודותיו יכתבו וירעישו ויתנו לו יישר-כח; מה שצריך להיות נוגע לו הוא – **שהדבר יבוא לידי פועל**.

ובנוגע להפירסום על דבר הפעולה שלו בענין זה – הנה: במקום שהפירסום יכול להביא תועלת, וכמו שכתב הרשב"א ש"מצוה לפרסם עושי מצוה", כיון שהפירסום יגרום ל"קנאת סופרים", שאחרים יעשו כמותו – אזי צריכים לפרסם; במקום שאין תועלת בהפירסום – יש להתייחס לכך באופן שאם "לא יועיל לא יזיק".

אבל במקום שיש חשש שהפירסום **שהוא** המתעסק בהדבר עלול לגרום חלישות אצל מישהו אחר – הנה, בנוגע לפועל צריך לעסוק בזה ביתר שאת וביתר עוז, אבל, ללא פירסום.

וגם בענין זה יש לימוד והוראה מעשיית המשכן: בעשיית המשכן – לא נימנו שמותיהם של כל עושי המלאכה, מלבד בצלאל ואהליאב, שהסיבה לכך שנזכרו בשמותיהם היא – "לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל", שאהליאב שהיה משבט דן מן הירודין שבשבטים, השווהו המקום לבצלאל שהיה מגדולי השבטים. ואילו כל שאר עושי מלאכת המשכן – לא נזכרו שמותיהם.

זאת ועוד: אף שהיו כמה וכמה עושי המלאכה, הרי, בכחו של מי נבנה והוקם המשכן – אך ורק בכחו של משה רבינו, שכן, לולי משה רבינו, לא זו בלבד שלא היו יודעים כיצד לבנות את המשכן, אלא עוד זאת, שגם לאחרי בנין המשכן לא היו יכולים להקימו (ובמילא, לא היתה יכולה להיות חס ושלום השראת השכינה), עד שהוקם על ידי משה רבינו.

ומזה מובן גם בנוגע לאתפשותותא דמשה שבכל דרא, שזהו מנהיג הדור, הרבי – שצריכים לידע שבכחו ועל ידו נעשית הקמת המשכן בכל מקום ומקום, ובפרט בהמקום שבו נמצא רוב מנין ורוב בנין דבני ישראל עתה, בארצות-הברית, כך, שאין מקום לפירסום שמם של עושי המלאכה, כמו בעשיית המשכן.

קטע משיחת יו"ד שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ התשי"ד ח"ב ע'18.

- 1 הובא בלקו"ת ס"פ במדבר (כ, א). וראה או"ת לה"מ (הוצאת קה"ת) פב, סע"ד ואילך. שם פו, ד. צח, א (ועד"ז בכתר שם טוב – הוצאת קה"ת – סי' תז (ס, ג)).
- 2 דברי-הימים-א כט, יד (ובמצו"ד).
- 3 עקב ח, יז.
- 4 ויק"ר פכ"ז, ב.
- 5 איוב מא, ג.
- 6 סוכה נב, רע"ב. וש"נ.
- 7 אבות פ"ה מכ"א.
- 8 נצבים ל, טו.
- 9 שם, יט.
- 10 ב"ר פס"ז, ח. רות רבה פ"ד, ג. ועוד.
- 11 בשו"ת ח"א סתקפ"א. מובא במג"א או"ח סקנ"ד סקכ"ג. רמ"א יו"ד סרמ"ט סי"ג. וראה העמק שאלה בראשית שאילתא ג' סק"ד. פתח העמק ס"א סקי"ב.
- 12 ב"ב כא, סע"א. כב, רע"א. וראה אוה"ת ויצא ריח, ב ואילך. וש"נ.
- 13 מובא בשבט מוסר פ"ט. ועוד.
- 14 איוב לד, יט.
- 15 פרש"י ויקהל לה, לד.
- 16 ראה תרומה כה, מ: "וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר".
- 17 פרש"י פקודי לט, לג.
- 18 תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד  
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו  
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,  
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה